

DR. PÁLFFY ILONA

ELNÖK

NEMZETI VÁLASZTÁSI IRODA

A Nemzeti Választási Iroda elnökének beszámolója a 2014. április 6-án megtartott országgyűlési képviselők választásával kapcsolatos állami feladatok megszervezéséről és lebonyolításáról

Tisztelt Országgyűlés!

A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény 13. § (1) bekezdésében előírtaknak megfelelően az országgyűlési képviselők 2014. évi választásával kapcsolatos állami feladatok megszervezéséről és végrehajtásáról az alábbiakban számolok be.

Magyarország köztársasági elnöke az országgyűlési képviselők választását 2014. április 6. napjára tűzte ki. A választás kitűzését követően – figyelemmel a teljesen átalakult jogszabályi keretekre és a megújult intézményrendszerre is – a választási szerveknek rövid idő állt rendelkezésre az országgyűlési képviselők választásának előkészítésére, a választással kapcsolatos feladatok megszervezésére.

I. Új választási rendszer

A 2010. évi választásokat követően Magyarországon megkezdődött a közjogi berendezkedés teljes körű átalakítása, melynek keretében az Alaptörvény elfogadását követően sor került a választási anyagi és eljárási jog újraszabályozására. A magyar választási rendszer jelentősen átalakult, azonban megtartotta vegyes jellegét. Az egyik legfőbb változás alapján az Országgyűlés létszáma 386 főről 199 főre csökkent, az Alaptörvény kiterjesztette a választójogot a Magyarország határain kívül élő, magyarországi lakcímmel nem rendelkező magyar állampolgárokra, sor került az országgyűlési egyéni választókerületek arányos kialakítására. A korábbi választási rendszerhez képest újítás a területi listák megszüntetése, így

országgyűlési képviselői mandátum megszerzése már csak országos listán és országgyűlési egyéni választókerületben lehetséges. Az új választási eljárásról szóló törvény értelmében létrejött a Nemzeti Választási Iroda, amely a végrehajtó hatalomtól független, autonóm államigazgatási szerv, feladatkörében nem utasítható.

Számára feladatot csak törvény vagy törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály írhat elő, költségvetése az Országgyűlés költségvetési fejezetén belül önálló címet képez. A Nemzeti Választási Iroda elnökét a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki.

A Nemzeti Választási Iroda feladatai között szerepel többek között a központi névjegyzék vezetése, a választás lebonyolításához szükséges közbeszerzési eljárások lefolytatása, az informatikai rendszer kialakítása és biztonságos működtetése, a választás központi logisztikai feladatainak ellátása, a választás pénzügyi lebonyolítása. Működteti továbbá a választások hivatalos honlapját, megszervezi az igazgatási és informatikai próbákat, gondoskodik a választás lebonyolításához szükséges központi nyomtatványok előállításáról és szállításáról. A Nemzeti Választási Iroda biztosítja a Nemzeti Választási Bizottság működésének tárgyi és technikai feltételeit, döntésre előkészíti a testület hatáskörébe tartozó ügyeket.

II. Tájékoztatás, felkészülés

A Nemzeti Választási Iroda elnökének kinevezésére 2013. május 24-én került sor, s egyben ez az Iroda alapításának idő-

pontja is. Így 10 hónap alatt kellett felépíteni egy teljesen új intézményt és megszervezni, lebonyolítani az – új alapokon nyugvó – országgyűlési képviselő-választást.

A választási rendszer átalakulása következtében kiemelt jelentőségű volt a választási szervek megfelelő szakmai felkészítése, továbbá a választópolgárok, a diplomáciai testületek, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet, valamint a média képviselőinek pártsemleges, folyamatos tájékoztatása.

Az elmúlt években hazánk állam- és közigazgatása jelentősen átalakult, melynek eredményeként a választások lebonyolításában tapasztalatokkal rendelkező személyi állomány nagymértékben kicserélődött. Az okmányirodák irányítása a választások lebonyolítását végző önkormányzatok helyett a kormányhivatalokhoz került, míg az önkormányzati köztisztviselők jelentős hányada az újonnan létrejövő államigazgatási szerveknél helyezkedett el.

A Nemzeti Választási Iroda választási felkészítők megtartásával gondoskodott a választási irodák tagjainak oktatásáról, továbbá a Választási Füzetek új kiadványai segítettek a választási irodák vezetőinek, a külképviseleti szavazás lebonyolítóinak, a jelölteknek és jelölő szervezeteknek, valamint a választási szerveknek a munkáját, felkészülését.

A Nemzeti Választási Iroda folyamatosan működtette a www.valasztas.hu-t, a választások hivatalos honlapját, melyen keresztül a választópolgárok benyújthatták a névjegyzékkel kapcsolatos kérelmeiket, illetve tájékozódhattak a választással kapcsolatos tudnivalókról. A honlapon elérhetővé váltak az érdeklődők részére a szavazásnapra és a korábbi választásokkal kapcsolatos tudnivalók.

Az országgyűlési választások 3176 településen 10 386 szavazókörben, valamint 97 külképviseleten történő lebonyolításában több mint húszezer választási irodai, és mintegy 76 000 választási bizottsági tag vett részt.

A Nemzeti Választási Iroda több mint 16 millió darab, 170 tonnányi szavazólap előállításáról gondoskodott. A szükséges számú szavazóurnát és mobil szavazófülkét eljuttattuk a választási irodákhoz, összesen 10 790 darab (770 raklap) egységcsomagot szállítottunk ki. A Nemzeti Választási Iroda kiépítette adatmonitoring rendszerét, amely a szavazóköri jegyzőkönyvek teljes körű képi rögzítését követően független informatikai rendszerben ellenőrizte az eredményeket, és összevetette a jogi eredmény megállapításának alapját képező hiteles, papír alapú jegyzőkönyvek adatait a Nemzeti Választási Rendszerben tárolt adatokkal.

III.

Részvételi arány

A választók névjegyzékében összesen 8 241 562 választópolgár szerepelt. Az országgyűlési képviselők 2014. április 6-án megtartott választásán 10 386 belföldi szavazókörben, 4 943 762 választópolgár, a választásra jogosultak 61,65%-a szavazott. Minden eddiginél több, Magyarország területén kívül tartózkodó választópolgár gyakorolta szavazati jogát a külképviseleteken: a külképviseleti névjegyzéken szereplő választópolgárok 85,65%-a, azaz 2119 választópolgár adta

le szavazatát. A levélben szavazók névjegyzékébe felvettek 81,87%-a, 158 654 választópolgár élt szavazati jogával.

IV.

Az új jogintézmények működésének tapasztalatai

Jelöltállítás

A korábbi választási szabályok legtöbbet bírált eleme a jelöltállítás ajánlószelvények gyűjtéséhez kötése volt. Az új szabályozás értelmében a „kopogtató cédulát” felváltotta az ajánlóív. A jelöltek ajánlása ajánlóíven történik, és 500 érvényes ajánlás kell a jelöltté váláshoz. Szintén új szabály a választáson ténylegesen indulni szándékozó jelölő szervezetek és jelöltek részére a többes ajánlás rendszerének bevezetése.

A jelölési szabályok egyszerűsítése következtében 3826 választópolgár kívánt jelöltté válni, akik összesen 478 118 darab ajánlóívet igényeltek.

Mindezek eredményeképpen idén összesen 1531 (4 évvel ezelőtt 895) egyéni jelölt indulhatott az országgyűlési képviselők választásán. Miután az országos listaállítás szabályok is egyszerűsödtek, 18 pártlista és 13 nemzetiségi lista állítására került sor.

A jogszabály által megadott határidőben összesen 441 475 darab ajánlóívet adtak le, és a választási irodák 1 372 462 darab ajánlást ellenőriztek.

Az ajánlások ellenőrzésére 3 nap állt rendelkezésre, mely rendkívüli munkaterhet rótt az irodák tagjaira.

A választás tisztaságának meg őrzése érdekében minden jelöltként indulni szándékozó választópolgárnak, illetve jelölő szervezetnek tételesen el kell számolnia az általa igényelt ajánlóívekkel. Ennek elmulasztása esetén minden be nem nyújtott ajánlóív után bírságot kellett kiszabni. A 2014. évi országgyűlési választások során a le nem adott vagy késedelmesen leadott ajánlóívek miatt több mint 1,8 milliárd forint bírság kiszabására került sor.

A központi névjegyzék vezetése

Az új választási rendszer életbe lépését követően, 2014. január 1-jétől a Nemzeti Választási Iroda feladata a központi névjegyzék folyamatos vezetése. Ehhez létre kellett hozni a választásra jogosultak adatainak központi nyilvántartását, kezelését biztosító informatikai infrastruktúrát és ki kellett fejleszteni a szükséges alkalmazást.

Magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgárok szavazása

A választási eljárásról szóló törvény értelmében az országgyűlési képviselők 2014. évi választásán a magyarországi lakcímmel nem rendelkező magyar állampolgárok levélben adhatták le szavazataikat. A levélszavazás gyakorlásának feltétele az előzetes regisztráció. A regisztrációs kérelmeket 2013. augusztus 1-jétől postai úton, november 1-jétől on-line is elő lehetett terjeszteni a Nemzeti Választási Iroda címére, legkésőbb a szavazás napját megelőző 15. napig.

A kérelmek, és a mintegy 400 fellebbezés elbírálása után a levélben szavazók névjegyzékében 193 793 választópolgár szerepelt.

A részükre megküldött szavazási levélsomagot 158 654 választópolgár juttatta vissza a Nemzeti Választási Irodához. A jogszabályi feltételeknek 128 429 levélszavazat felelt meg.

A regisztráció és a levélben szavazás lebonyolítása során szerzett tapasztalatok alapján megállapítható, hogy a központi névjegyzékbe vételi kérelemnyomtatványok további egyszerűsítése indokolt.

Szavazás a külképviseléseken

A szavazás napján külföldön tartózkodó, magyarországi lakóhellyel rendelkező magyar állampolgároknak lehetőségük volt külképviseleten szavazni.

Ezzel a lehetőséggel kizárólag azok élhettek, akik a törvényben meghatározott határidőig kérték a külképviselési névjegyzékbe vételüket. A 2014. évi országgyűlési választások egyik legjelentősebb technikai újításának köszönhetően lehetőség volt on-line módon kérelmezni a külképviselési névjegyzékbe vételt. Ez a könnyítés is nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a négy évvel ezelőtti választásokhoz képest a külképviseléseken szavazók száma jelentősen, mintegy háromszorosára emelkedett.

A legtöbben Londonban kívántak szavazni, 5371-en.

A külképviselésekről érkezett visszajelzések szerint rendszerben, komolyabb fennakadások nélkül lezajlottak a választások.

Átjelentkezés

A sokat vitatott és még többet támadott igazolással történő szavazást egy teljesen új jogintézmény, az átjelentkezés váltotta fel. Átjelentkezéssel szavazhattak azok, akik a szavazás napján lakóhelyüktől távol, de Magyarországon kívántak élni választójogukkal. Az on-line módon történő átjelentkezés lehetősége hozzájárult ezen jogintézmény széles körben történő igénybevételéhez. Összességében 120 552 választópolgár élt az átjelentkezés lehetőségével. Az átjelentkezett választópolgár a lakóhelye szerinti választókerület egyéni jelöltjére szavazhatott, kizárva ezzel a korábbi választások alkalmával előfordult „voksturizmus” lehetőségét. Az átjelentkezés bevezetésével a Nemzeti Választási Iroda hatalmas logisztikai kihívással kellett, hogy szembenézzon.

Esélyegyenlőség biztosítása a választások során

Az új választási eljárásról szóló törvény további újdonsága volt, hogy a korábbiaknál jóval több segítséget biztosított a fogyatékkal élőknek. A látássérült választópolgárok Braille-írással készült szavazási értesítőt, a szavazáshoz pedig Braille-szavazólap sablont igényelhetek. A mozgáskorlátozottak számára az akadálymentes szavazóköri kialakítása megtörtént. A választópolgároknak lehetőségük volt arra, hogy könnyített formában megírt választási tájékoztatót kérjenek.

V.

Gazdálkodási adatok

A Nemzeti Választási Iroda 2013. májusi megalapítását követően az állomány üzemszerű működést biztosító feltöltése augusztus-december hónapokra fejeződött be. A Nemzeti Választási Iroda létszáma 2014. május 1. napjával 79 fő,

melyből 67 fő határozatlan időre, 13 fő pedig határozott időre foglalkoztatott munkatárs. Átlagéletkoruk 38 év. Az április 6-i választást megelőző egy hónapon keresztül különböző intézményektől mintegy 50 fő munkatárs került kirendelésre az NVI-hez. Ideiglenes beállításukkal lehetett csak megoldani a beérkezett levélszavazatok feldolgozását, az átjelentkezéses és a külképviselésekről beérkező szavazatok átcsoportosítását és feldolgozását.

Az országgyűlési képviselők választása előkészítéséhez és lebonyolításához közvetlenül kapcsolódóan 12 közbeszerzési eljárást folytattunk le. A Nemzeti Választási Iroda által megvalósított beszerzések jellegét és súlyát tekintve azok több esetben minősített adatot tartalmaztak, illetve az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintették, ezért az Országgyűlés Nemzetbiztonsági bizottságának előzetes engedélye alapján összesen 7 esetben került sor minősített közbeszerzési eljárás lefolytatására.

A 2014. évi három országos választás támogatását biztosító informatikai rendszer kiépítése és üzemeltetése jelentős forrásokat igényelt. A jogszabályi változások szükségessé tették a választási alkalmazások újrafeljesztését, nélkülözhetetlenné vált a 2008-ban és 2009-ben beszerzett központi választási eszközök amortizációs cseréje. A közigazgatási átalakítás keretében bekövetkezett változások lekövetése és a fokozott működésbiztonság megteremtése céljából – a meglévő okmányirodai és anyakönyvi rendszerek alkalmazása mellett – önálló, kizárólag választási célú országos hálózat kiépítése vált indokolttá. Mivel az ez évben megtartásra kerülő három országos választás – kismértékű változtatásokkal – ugyanazon informatikai eszközbázison történik meg, ezért a beruházási költségek döntően a 2014. évi országgyűlési választások előkészítése kapcsán jelentkeztek.

A Nemzeti Választási Iroda a Nemzeti Távközlési Gerinchálózaton 450 darab új, nagy átviteli sebességű végponti leágaztatást építtetett ki, a végpontokra pedig közigazgatáson belüli átcsoportosítással 2500 darab munkaállomást és 500 darab nyomtatót biztosított.

A Nemzeti Választási Iroda számára a 2013. évi és 2014. évi választási feladatokra jóváhagyott forrásokból az országgyűlési képviselők 2014. évi választására 8,9 milliárd forintot terveztünk. Ebben jelentős rétekként szerepelnek a megváltozott jogszabályi környezet miatti többletkiadások, az informatikával, a levélszavazással, a regisztrációval, a szavazólapok méretének átlagosan 50%-os növekedésével, valamint a biztonsági papír használatával kapcsolatos többletköltségek. Az itt felsorolt többletkiadások nélkül az országgyűlési választásokra tervezett összeg 800 millió forinttal kevesebb, mint a 2010. évi országgyűlési választásokra tervezett összeg.

VI.

Zárszó

Az országgyűlési képviselők 2014. évi választása a megújult jogszabályi környezetben és intézményrendszerben – nagyon szoros határidők mellett, a felsorolt nehézségek ellenére – zökkenőmentesen, törvényesen, Magyarország Alaptörvényének és a jogszabályoknak megfelelően került lebonyolításra.

Az ország állam- és közigazgatása, a választási szervek a választások lebonyolítását elősegítő közreműködő szervekkel együtt áldozatos, több esetben éjszakába nyúló kitartó munkát végeztek annak érdekében, hogy a választópolgárok akaratnyilvánítása megkérdőjelezhetetlen legyen, a hazai és a nemzetközi normáknak mindenben megfeleljen.

Köszönetemet fejezem ki a szavazás előkészítésében, megszervezésében és lebonyolításában részt vevő több tízezer embernek, köztisztviselőnek, közalkalmazottnak, valamenyny választási szerv és választási bizottság tagjának, akiknek

munkája hozzájárult az országgyűlési képviselők 2014. évi választásának sikeréhez .

Külön köszönöm a Nemzeti Választási Bizottság munkáját, hogy iránymutatásaival segítette a Nemzeti Választási Iroda és a választási szervek jogalkalmazással, választások lebonyolításával kapcsolatos tevékenységét.

Kérem a Tisztelt Országgyűlést, hogy beszámolómat fogadja el!

Budapest, 2014. május